

ГРОМАДЯНСЬКА ПАРТИСИПАЦІЯ & ЦИФРОВІЗАЦІЯ КОМУНІКАЦІЇ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ: ТЕНДЕНЦІЇ ДО ПОСИЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Патицька Х. О.,

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник

**ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»**

Фінансова, економічна та інституційна стійкість територіальних громад в Україні в умовах війни великою мірою забезпечена завдяки активній громадянській партисипації та цифровізації комунікації місцевого самоврядування із жителями громади, ВПО, громадськими організаціями та місцевими підприємцями. Хоча з початком війни в Україні відбулося обмеження доступу до публічної інформації [1] та інструментів залучення жителів до процесів ухвалення рішень, потреба збереження життя і здоров'я людей вимагала від органів місцевого самоврядування громад, місцевих жителів та підприємців налагодити ефективні канали для комунікації та тісно співпрацювати для власного виживання. Тому, не дивно, що у 2022 р. в Україні чітко прослідковувалися дві взаємопов'язані тенденції:

- збільшення участі населення і бізнесу у системі врядування на місцевому рівні - кількість ТГ, які активно застосовували практику залучення суб'єктів економіки до вирішення проблемних питань розвитку, збільшилася порівняно з довоєнним періодом на 34 в.п. [2]. Передовсім активізувалося залучення місцевих мешканців (+27%) і підприємців (+30%) до процесу фактичного вирішення проблем (прийом/розміщення ВПО; організація харчування для переміщених осіб; налагодження функціонування гуманітарних штабів) (рис. 1);

- посилення ролі цифрових інструментів у контексті реагування на виклики війни (система «Розумне село» - для евакуації населення під час

окупації у прифронтових регіонах; Viber та Telegram-чати – для організації постійної комунікації ВПО та ОМС, ОМС і жителів громад; онлайн-карти укриттів тощо) – абсолютна більшість органів місцевого самоврядування територіальних громад відзначили вагомість цифровізації для збереження стійкості громад, подолання панічних настроїв, організованого виїзду з небезпечних районів тощо.

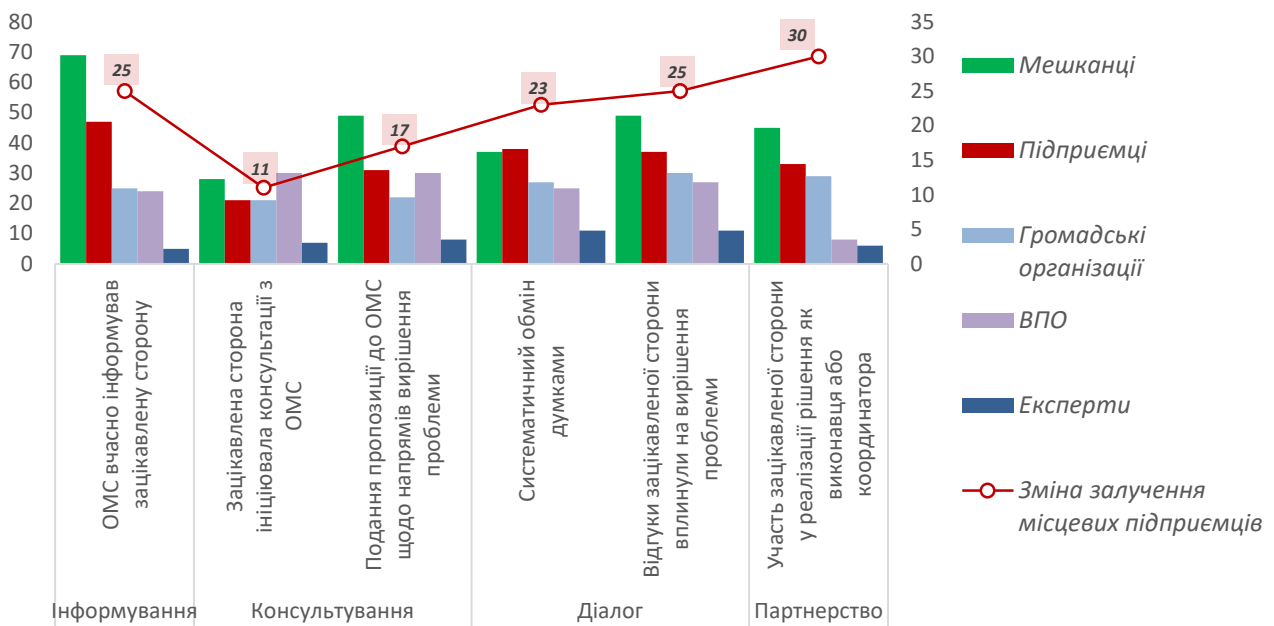

Рис. 1. Рівень залучення зацікавлених сторін до вирішення критичних питань розвитку територіальної громади (за результатами опитування територіальних громад у серпні-вересні 2022 року), %

Побудовано за: [2]

Доказом значної ролі цифровізації у забезпеченні ефективної комунікації влади з жителями та підприємцями громади є результати моніторингу прозорості врядування у 56-ти громадах прифронтової Харківської області [3]. На час проведення дослідження у 30-ти громадах продовжували функціонувати місцеві ради, у 26-ти ТГ – створені військові адміністрації населених пунктів (що, відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» змінює порядок управління громадою та суттєво послаблює відкритість цього процесу). При цьому, за результатами дослідження, хоча прозорість врядування суттєво погіршилася, усі громади розробили власні офіційні сайти, де

висвітлюють актуальну для жителів інформацію (тоді як у 2021 році у чотирьох громадах таких ресурсів не було), а кожна п'ята громада зуміла покращити рівень інформаційної відкритості місцевих програм та джерел їх фінансування [3].

Розвиток цифровізації та електронного урядування є вагомим напрямом забезпечення, перш за все, інституційної стійкості територіальних громад (як видно на прикладі Харківської області, навіть в умовах постійних обстрілів). Застосування цифрових інструментів сприяє партисипації управлінського процесу та розвитку місцевого самоврядування з високим рівнем громадської участі в управлінському процесі, а, отже, забезпечує його стабільність, прозорість і транспарентність, що важливо в умовах повоєнного відновлення України.

Список використаних джерел

1. Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України № 263 від 12 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-2022-%D0%BF#Text>

2. Дослідження потреб і пріоритетів органів місцевого самоврядування України. Надання послуг у воєнний та післявоєнний період. Рада Європи. Конгрес місцевих і регіональних влад Європи. 52 с. URL: <https://rm.coe.int/survey-on-the-needs-and-priorities-of-local-authorities-in-ukraine-ukr/1680aae27c>

3. Повномасштабна війна стала справжнім стрес-тестом для усіх 56-ти громад Харківської області. Громадський простір. 12 червня 2023 року. URL: <https://www.prostir.ua/?news=vysnovky-ekspertno-analitychnoho-monitorynhu-funktsionalnosti-mistsevoho-samovryaduvannya-v-hromadah-harkivskoji-oblasti-v-umovah-vojennoho-stanu>